

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu este de doua ori pe septimana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gal'a, prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nr. 15. ANULU XII.

Sabiu, in 20 Februaru 1864.

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Industria noastră fiitoare.

(Continuare si capetu.)

(c.) Amintindu noi de unu punctu alu tierii noastre, nu amu ignoratu nici de cum pe celelalte, nu numai din tier'a noastră ci din totu teritoriulu român si deploram casurile aceste de negrigire si nepasare, cătra tiner'a noastră industria fiitoare, ori unde voru fi.

Urméza dăra, ca ce e reu sa delaturămu cu ori ce pretiu, si ce avemu deja bunu, de aru fi numai unu simbare cătu de micu, se spriginimu iera cu ori ce pretiu, pentrucă numai in modulu acest'a ne vomu încetățeni, numai in modulu acest'a ne vomu putea civilisă in massa.

Se cautămu bine la secululu nostru si vomu vedé, ca classea cetățienă jóca rol'a cea dintăiu in tóte tierile civilisate. Ea tiene chieile tesaurulu in mâna, ea trece prin manile ei bunatățile lumei, ea imparte averile in susu si in giosu. Cătăti dăra, cetăti ne trebuie si la acestea nu mai trebuie se a-jungemu, neci prin tunuri, nici cu baionete, ci cu aculu, cu bard'a, cu gilaulu, cu sul'a si alte instrumente folositóre omenimei, instrumente de constructiune, ear nu de destructiune. Poporulu, carele scie manú bine aceste instrumente nu are se téma apoi de perire, nu are sa se téma, ca ii va fi prea angustu pamentulu, care-lu possede, dincontra atunci tóta gli'a contine pâne si auru, pentrucă puterile cele multe de lucru ceru mai multu nutrementu, si suntu toldeodata si in stare de a multumi mai bine pre producatorulu nutrementulu, va se dica de industria este legata si o stare mai buna a agriculturii.

Esemples in privinti'a acest'a aru fi multe, care le amu putea aduce inainte. Vomu aduce măi antăiu Belgiulu, a carui aria nu cuprinde mai multu decâtu 536.63 mile patrăte, din care apoi cea mai mare parte e séu pamentu sterpu séu rovinosu si care cu tóte aceste sustiene pre acést'a mica aria dupa datele statistice dela 1859, 4,671,187 de suflete, pe-cându Transsilvani'a noastră care are 1102. □ nu are nici trei millióne de suflete. Si apoi Belgiulu nu numai ca sustiene atâtea suflete pe ari'a sea, ci e si o tiéra avuta, pentrucă elu e o tiéra de cele rare, in care venitul statulu e mai mare decâtu spessele, o tiéra cu credite in afara, e un'a dintre cele mai civilisate in Europ'a. Si ce au radicitu pre tieruti'a acest'a la o vedea, la o stare asiá mare? Industria. Se facemu o scarta si fugitiva privire numai preste vre-o căti-va rami ai industriei belgiane si indata putemu vedea viétia ce da ea unei tieri, unde e cultivata de ajunsu. Vomu vedea indata la ramulu celu mai vechiu de industria in Belgiu, la pandiaritu ca in an. 1856 au importatu 144,900 mági de inu, si au esportatu tieseturi 69,170 mági afara de alti articuli precum: damastu, atia, atia de batistu, dentele, care tóte aducu la 617,250 taleri (925,875 f. v. a. in argintu) pe anu. Industria de lana lucra pe anu câte 160,560 mági de lana in pretiu de 8 millióne si jumetate de taleri; mărfile scóse din lana aducu cu esportu si cu ce remăne in tiéra 21 millióne de taleri. Palarii se espórtă de 93,300 taleri. Arme de câte 3 millióne de taleri pe anu s. a. s. a., care tóte aducu bani, din cari de o parte se producu alte isvóra de bani si de all'a se sustienu ómeni cu sutele de mii (cam 314,812 lucratori intre cari 40.673 de femei, afara de fabricanti si industriari, cari sue la 114,750 de individi cu ai loru).

Dar lucrulu nu se termina aci, pentrucă pentru vinderea si esportarea articulu produsu de industria trebuie ómeni, si aceia suntu negutiatorii pe uscatu si pre mare, cari inca se impartasescu de bunatatea industriei; si in fine la toti acesti'a le trebuie nutremente, care cu cătu se potu castigá mai in apropiare cu atát'a suntu mai bune. Bun'a stare finantiala inlesnesce inventiunile si prin urmare si de acelea,

care suntu in favórea agriculturii. Asiá nu e de miratu, cându audimu, ca in tier'a cea stérpa si rovinosa se cultiva pamentulu totu mai multu si mai multu prin gunoitu si se face roditoriu.

Amu poté si amu fi potutu aduce multe eseemple de acestea in favórea industriei cum e d. e. Oland'a, Saxoni'a, Bohemi'a s. a. dar cu deosebire Elveti'a, care ni aru dá asemenea rezultate, scopulu nostru insa nu e sa facemu statistica, ci ne este si ne a fostu sa aretamu adeveratele consequintie ale industriei celei adeverate.

Voru fi multi, cari voru dá din umeri séu din capu, zimbundu si dicendu, ca ce deosebire e intre noi si Belgiu? Belgiulu lănga mare, petrunsu de dóue riuri insemnate si canale, măi departe cu drumuri de feru, nu-lu putemu aduce de comparatiune (asemenare) cu tier'a noastră. Noi nici nu pretindemu se fimu tocmai unu altu Belgiu. Amu putea sa ne multumimu si mai cu pucinu, cu tóte, ca numai marea ne lipsesce iar in celelalte, candu amu fi asiá departe încátu industria noastră se fia realitate, atunci amu fi mai favoriti póte decâtu si Belgiulu. Pentrucă noi nu avemu o Anglia cu industria colosala de asupr'a capulu nostru, nu avemu de tóte partile Olanda, Germania si Franci'a cu industria eara dezvoltata, ci avemu unde avemu mai multu, o Ungaria in care insa acum se desamurtiesce elementulu acest'a de viétia si incolo ne sta orientulu deschisu. De o concurentia fiitoare a ne teme aru fi o superstitiune, pentrucă cine póte sei inainte, ca din tierile aceste multe, care se pregatescu de a fi industriasi, care va lifer'a fabricate mai bune. Se nu scapamu din vedere si calitatile tierii noastre, carea are atâtea feliiuri de produse si apoi vomu aflá, ca industria tierii noastre va putea produce lucruri mai estine, decâtu tierile, cari voru fi silite a enpará cu bani scumpi produsele cele crude in tiéra straina si in fine sa cugetămu si la impregiurarea, ca in tier'a noastră se potu produce articuli, cari se voru putea esportá si cătra apusu in tierile dejá cu industrii.

Nu e specialitatea noastră si de aceea nici nu vomu se intramu mai aduncu in cestiune, lasandu dloru de specialitate meritulu acestui ramu de sciintia, si ne restringemu a dice, ca nice o escusa si nice o temere nu póte sa vina spre impedecarea tinerei noastre industriei. Ba amu vedutu ca ea póte avea unu viitoriu stralucitu, ca ea ne póte dá si unu negociu mai viu si o agricultura mai radicata si mai productiva.

Pentru-cá sa potemu capet'a insa individi de acci'a, cari se fia in stare de a ne radica industria la gradulu de care amu vorbitu, sa ingrijimu, ca tinerii nostri meseriasi sa nu-si aiba numai Orasti'a séu Clusiulu de met'a esperintieloru loru, ci se ingrijimu, ca ei sa ese in afara sa se faca cunoscuti etabilisemintele eele mari si peste totu cu comerciulu ce domnesce intre popórele inaintate in privinti'a acest'a.

Atunci vomu vedé, ca esperinti'a acest'a e capitalu, de si idealu insa in stare de a produce pre celu realu.

Ajungsi odata Romanii, ca sa se bucuire in adeveru de realisarea acestoru dorintie (care eara sa nu le asceptămu sa se faca in 24 de óre), voru avea si respectu dela celelalte nationalitati. Atunci nu se voru mai plänge, ca nu li se respectéza limb'a si celelalte drepturi!

Ardelenii si calea ferata.

II.

(M. B.) Atâtea interese atâtea pareri si atâtea amu poté dice — intrige au venitu in colisiune la desbaterea liniei ferate pentru Transsilvani'a, cătu Comissiunea de atát'a tempu nu numai ca nu si-au asternutu elaboratele sale inaintea casei intregi, ci ea insasi nu si-a finitu de totu elaboratulu prin urmare pentru calea ferata Transsilvani'a va trebui inca sa ascepte unu, séu doi séu Ddieu scie inca căti ani.

Si amanarea acést'a dóra nici nu e asiá mare reu pentru Románi, precum se vede a fi.

Nu demultu vorbi in jurnalulu acést'a despre calea ferata a Transsilvaniei, si amu descoperitu folósele ce se potu acceptá dela drumulu de feru, in sa n'amu atinsu nimic'a despre o impregiurare ponderosa.

Ce e dreptu, drumulu de feru aduce folóse necalculabile unei tieri: comerciulu, industri'a, economi'a, poterea materiala si spiritala voru lua unu sboru mai innaltu, si tier'a acést'a se póte pface cu tempulu in Belgiu séu Hollandi'a pentruca are tóte mediulócele, cari se receru intr'o tíera industrialá. Numai un'a lipsesce: mán'a muncitóre!

Acolo, unde industri'a prinde odata radacina, nu se póte acceptá in florirea eii, déca va fi lipsa mare de ómeni lucratori, deci urméza de sine, ca cu tempulu trebuie sa se immultiésca si poporimea in tíera, in sa nu pe calea ordinaria prescisa de insasi natura, ci prin imutare si asiediarea strainiloru in tíera.

Transsilvani'a in referintia cu alte tieri din monarchia, are o poporatiune de totu rara; cáci pecandu in unele locuri pe o mila de pamentu cadu celu multu 2817, in altele si numai 1276 de suflete: pe atunci intr'alte tieri precum in Boemi'a, Silesi'a si Veneti'a, in aceste tieri industriale, totu pe o mila de pamentu cadu 5503—7671 suflete; prin urmare nu e cu polintia, ca poporatiunea cea slaba a Traassilvaniei sa fia destula spre suplinirea poteriloru trebuincióse la industria, ci ea va creése, ea se va spori intr'unu modu extraordinariu, strainii cei muncitori se voru asiediá pe pamentulu celu scumpu alu Transsilvaniei.

Si va fi urmarea?

Aceea cá locuitorii Traassilvaniei, baremu partea cea mai mare, voru ajunge la sépa de lemnu!

Si pentru ce?

Pentruca poporimea Transsilvaniei préfiresce a lucratu si lucra numai atát'a, cu cátu se póte sustiné o familia, séu in casulu celu mai bunu atát'a, din cátu sa-si póta pune putinu de o parte; si fiindca productele loru n'au unu pretiu asiá de mare, pe lângá care aru avé si ceva dobenda: firescu lucru, ca ei nici ca nesuescu a produce mai multu decâtu au lipsa ne'ncungiurabila. Déca in sa voru veni strainii, productele voru avé mai multi cumperatori, locuitorii din tíera contandu la dobenda si voru vinde cu pretiu bunu nu numai bucatele ce nu le va fi spre reu, ci si mostiele, cugetandu ca au facutu térgu bunu.

De acést'a sa ferésca Ddiu pre Románii nostri; cáci déca si-au vendutu mostiele, si-au vendutu patri'a. Alu cui e pamentulu, a aceluia e si patri'a in altu intielesu, si cei fára pamenturi — precumu bine dise Redactiunea „Telegrafulu” in anulu trecut — voru deveni proletari. Si acést'a aru fi mare nefericire pentru Románii din Transsilvani'a!

Deci n'avemu ce ne plánge asiá tare asupr'a reprezentiloru Transsilvaniei pentru ca nu potura efepu punerea in lucrare a cladiriloru pentru unu drumu de feru; in sa in anulu viitoriu séu mai tardu se va intemplá de siguru.

Mai avemu inca tempu destulu de a luminá pre poporu, si a-lu prepara la o accidintia cá acést'a.

Noi suntemu unu poporu numai de eri alaltaeri, decandu incepu a se interesá de noi guvernulu si celelalte popóre; suntemu inca neesperti, si neinvetiati pe carier'a cea nóua a comerciului si a industriei; deci usioru se póte ca strainii voru scí exploata nesciinti'a nóstra spre radicare a interese-loru sale.

Tier'a acést'a a fostu cá o fecióra neatinsa de mánile cele puternice ale istetímei industriale, si déca parintii acéstei fecióre la maritarea eii nu voru fi precugetatori, e téma mare ca incredintiarea eii cu acestu mire strainu si necunoscutu va casioná perderea nu numai a mostiei, ci a familiei intregi.

Deci tóta intieleginti'a romána are datorintia santa de a lati cátu se póte mai tare ide'a aceea intre poporu, ca mostiele sa nu le venda strainiloru nici cu unu pretiu, ci mai vertosu sa se silésca insisi a cumperá mosti dela straini, cáci la din contra turm'a va fi incungiurata, candu va suná ór'a de demanétia, si va fi ucisa inca innainte de ce se voru tredí pastorii din somnulu celu dulce din diorii de diua!

Sabiiu in 17 Februaru. Audim, ca Sinodulu Bisericei nóstre greco-orientale din Ardealu de siguru se va conchiamá pe 22. Martiu a. c. calendariulu nostru.

Sabiiu in 18 Februaru. Comitétulu Asociatiunei transsilvane etc. tinu astadi, dupa intrerumpere de cincii luni, siedinti'a se lunará. Panacandu, dupa pro-

missiunea on. Secretariatu vomu fi in stare a comunicá protocolulu siedintiei in totu cuprinsulu seu in numerulu venitoriu, antecipámu numai, ca obiectulu principalu a fostu impartirea stipendieloru deschise de Asociatiune. Si anume stipendii a 100 f. s'au applaciatu juristiloru: Branisce, Strajanu, Schiau, Chicea, Candrea din Sabiiu, si Laz'a si Nechit'a din Pest'a; ear stipendii a 50 f. gimnasistiloru Isaacu, Ben'a, Ier. Geaja, Micu, Olariu, Muresianu (fiulu poetului.) Protocolulu, cum diseram, in nr. celu mai de aprópe.

Sabiiu in 18 Februaru. „Concordi'a”, aduce in nr. 13 unu articulu din Timisiór'a, subscrisu de d. Andreiu Mocioni, care-lu reproducemu in cuprinsulu lui intregu cu atát'a mai vertosu, cáci si noi totdeun'a acést'a programa politica o-amu urmatu. Eata articululu insusi:

Timisiór'a 4/16 Februaru 1864.

De candu amu pasitu pe calea politice, condusu de zelulu spre a inaintá si din partea mea caus'a natiunei nóstre, recunoscu, ca cea d'antáiu necesitate este: unirea morala si intelectuala a natiunei nóstre intregi. La acést'a se cere buna contielegere si fratietate intre noi toti, prin urmare eschiderea fie-carui scopu particulariu, tinendu-mi singuru unu scopu inaintea ochiloru, adeca: inaintarea folosului natiunei nóstre.

Directiv'a acést'a, ca mediloculu celu mai siguru, ba debuie sa díca, celu uniculu aptu spre a combate pedeele nenumravere ale contrariloru nostri, fu totdeun'a, si este si acumu: credeulu meu. Acést'a m'a condusu si me conduce a imbratisiá tóta natiunea nóstra, adeca pe toti fratii nostri, conluerandu, provocandu, rogandu pre fie-care, ca fratietatea acést'a, s'o imbratisiamu, s'o intemeiamu, si s'o intarimu cu cementulu celu nedespartiveru alu unicului scopu alu vietiei nóstre: alu inaintárei caúsei nóstre natiunale.

Dícu fratietate, si intielegu sub acestu cuventu acelu legamentu moralu, care fára privire la starea fia carui romanu, si fára privire la religiunea ce o marturisesce unulu séu altulu dintre fratii nostri, sa opereze contopirea ideiloru nóstre natiunale.

In sa dorere, ca fratietatea acést'a, din partea unor'a conationalisti ai nostri, precumu ne convingemu din dí in dí mai multu, nu s'a intielesu, astfeliu; ci s'a exploatat, si se exploateza si acumu spre ajungerea scopuriloru particulari, scopuriloru, cari tragu dupa sine desbinarea poporului nostru, pre care, daca ni jace la anima adeverat'a fericire a lui, suntemu datori a-lu desceptá, si a-lu cultivá, cá sa póta pri-cepe chiamarea sea, si drepturile sale; eara nu a-lu desbiná.

Repetezu dara cu adunca dorere, ca unii dintre fratii nostri cauta airea fericirea poporului nostru; din nepricepere séu din alta causa, nu vréu sa cercu. Destulu ca in Ungari'a, si in Banatu, se facu miscári numai si numai intre poporulu romanu, spre parasirea religiunei orientale.

Eu dara, ca Romanu, nu potu sa nu facu atenti pre midilicitorii acestoru intreprinderi, la sentinti'a lunei cultivate, carea, multiamimu sórtei se uita si la noi, si carea in analele natiunei nóstre va insemná actulu acést'a, ca o pata a nematuritatei nóstre.

Fratii mei! Mi-sangera inim'a, candu privescu la agitatiunile aceste, pe candu noi alii neintreruptu punemu tóte poterile spre a ajunge la folósele morale si natiunale ale natiunei nóstre. Lasati-ve dara fratii mei! lasati-ve de faptele aceste daunose pentru natiunea nóstra; si va apucati de ajutarea si cultivarea poporului nostru, care se lupta cu fómatea si jace in nesciintia. Adoperati-ve, cá sa formámu cu totii unu trupu moralu petrunsu de uniculu spirit: de b i n e l e n a t i u n e i.

Noi Romanii din monarchi'a austriaca suntemu, peste totu luandu, materialuminte seraci. Cu multu mai pucina avere posedemu, de cátu amu fi in stare a ajutá pre poporulu nostru in atát'a cátu sa nu piéra de fóme.

Cu dorere dara nemarginita cautu la seraculu nostru poporu, care in fómatea de acumu patimesce fára a poté desceptá compatimirea fratiloru nostri de dincolo de Carpati, cari arata o nepasare de densulu, ne indurandu-se pána acumu nici cu unu denariu spre ajutorirea lui.

Nepasarea acést'a e cu atátu mai batatória la ochi si dorerósa, cu cátu e de comunu cunoscutu, ca de o parte starea ast'a misera fuse de mai dese ori descrisa in foile nóstre, eara de alta parte, ca in Romani'a, in anulu trecut fuse recolt'a (secerisulu) atátu de indestulatória, cátu nu erá locu spre a adaná bucatele.

In fine debuie sa marturisimu, ca lumea culta se mira, ca fratii nostri din Romani'a nici ca privescu la noi, candu

ne aflăm în meseria, pe cându ei, din alta parte, provoca pre compatriotii sei la ajutorirea strainilor, adeca a Poloniloru, și pre cându Magiarii din România, de-si forte pucini, pentru ajutorirea fratiloru sei Magiari de pe aici, carii asiderea se afla în aceeași stare, conferiza denariulu ajutoriu pe altariulu natiunei sale. Andreiu Mocioni

De lângă Sighisiora în 27/15 Februarie 1864.
Ve spunu dreptu, Domnule Redactoru! ca cându mi-au venit a mâna nr. 10 și 11 din „Tel. Rom“, m'amu machinitu din adânculu inimei citindu între altele și „cuventulu în caus'a-ve propria“ în care a-ti aretatu, ca câtu de micu e numerulu comuneloru române abonate la diuarele natiunale politice, și respective la „Tel. Rom.“ D-Vôstra în acelu articolu a-ti aretatu tôte acelea, cu care s'aru poté și nu s'aru poté escusá comunele de cetirea diuareloru, și adeca diserati, ca pôte se voru escusá cu aceea, ca suntu serace, n'au bani, cá sa mai deie și pe diuarie.

Asiá e, Domnule Redactoru! dar caus'a acést'a în pré pucine locuri si afla escusare; căci dupa cum scimu, nici noi Românii nu suntemu tocma asiá de seraci încátu sa ne plângemu, ca n'avemu bani se tinemu nici macaru unu diuaru. Ast'a aru fi unu ce camu cu rusine, cându ne-amu escusá totu numai cu aceea ca suntemu seraci. Nu, Domnule! nu seraci'a face ast'a, ci partea cea mai mare e aceea ce a-ti disu DVôstra: ne p a s a r e a; căci ast'a e caus'a reloru, apoi de aru fi seraci'a eu dicu, ca aru infrânge și trufia; ce-eace in sa dorere— nu se prea vede. Apoi ca Românii (sateni) nu întielegu ce citescu, nu e destula cauza de escusare, căci în fia-care comuna, se afla, dupacum amintirati, câte unu preotu, unu invetiatoriu și unu notariu, ba ici colea alti inteliginti; acesti'a credu ca a venit tempulu sa scia citi nu numai cu literel chiriliane, ci și cu ale strabuniloru nostri; aceia credu ca voru pricepe, deca nu totu, macaru medu'a cetirei, și acesti'a voru spune celoralti, cari nu pricepu.

Eu credu, Domnule Redactoru! ca nu va fi de prisosu, cându voi aminti și aceea ca s'aru cuveni, cá în fia-care comuna sa se afle câte unu felu de casina, unde toti ómenii (sateni) cei mai destinsi și mai esperti sa se adune, și acolo cu preotulu, invetiatoriu și notariloru sa converseze și sa se consulte la olalta din diuarie și alte cârti folositoare și de înteresu poporulu nostru. Dar apoi cându sa se faca asta conversare? Atunci, cându Românii sateni n'au de lucru, și cându e ast'a? Eu voiu spune: în serile cele lungi de ear-na, pe care forte multi le petrecu cu somnulu, și cu lenevirea și cu povesti forte nefolositoare. Vêr'a, pe tempulu lucrului nu potu, dar apoi Dominec'a ce facu ómenii nostri? ast'a o scimu cu totii, ca multi petrecu cu somnulu ceea-ce fatia cu ostenele de preste septemâna se pôte esplicá— dar apoi multi, forte multi cu petreceri necoresponditoare, care nu numai ca nu folosescu, ci adeseori strica.

Domnule Redactoru! Eu credu, ca de aru fi seriozitate, tôte greutátile s'aru invinge, n'aru fi seraci'a, cu carea sa cercámu a ne escusá mai la un'a mai la alt'a. Aru fi de doritu si aru fi venit tempulu, cá cu seraci'a fisica dimpreuna sa alungámu din vetrele nôstre și seraci'a culturei, a civilizatiunei, și atunci vomu vedé, ca mergu tôte spre bine. Aru fi de doritu, cá macaru acum sa lapedámu lucrurile intunerecului și sa ne nbracámu în arm'a luminei, și sa ne silimu cu totii a ne pregati unu fiitoriu mai ferice pentru noi și fiii nostri.

Varietati și noutati de di.

(Dar u imperatescu.) Maiestatea Sea Imperatulu a daruitu pre capitanulu Eder, carele aduse trofeele danese la Vienn'a și caruia i se puscase în bataia calulu de sub dânsulu, altu calu pretiosu, dându voia capitanulu, a si-lu alege dupa placu din grajdurile imperatesci. —

(De mnu de imitatu.) În Naseudu, — acést'a comuna brava româna, carea n tempurile din urma a luat unu sboru atâtu de frumosu, — s'a serbatu dupa „G. Tr.“ în 7. Februaru unu balu, precum și o petrecere populara, din cari resultasera cá venitulu curatu de 155 fiorini 5 xr. ce au sa formeze temelulu unei fundatiuni pentru a dăpostirea studintiloru seraci la casa de bóla. Auctorii acestei ferice idei, ce face atât'a onore celoru ce o concepura, au fostu dd. Basiulu Petri și Florianu Marianu, ear sprijinatorii eii per excellentiam dd. Aless. Bohatielu și Filipescu. Onore totororu celoru ce au ostenu, în ori ce modu, spre acestu scopu frumosu! Ear junimea româna convinga-se prin astfelu de fapte nobile totu mai multu și mai multu, ca are o mama sincera și doioasa: natiunea!

Principatele române unite.

I a si 10 Februaru st. v. 1864. Sciu ca vei fi asce-

ptatu de a-ti referi câte ceva și despre impregiurările nôstre de aicea, cu tôte ca cestiunile cele mai vitale a le tierrei, cu care se ocupa Guvernulu nostru, le vei fi aflatu în jurnalele din Bucuresci; prin urmare-ti voiu dá numai óresi care detaiuri relative la situatiunea acelu cestiuni, cu care este ocupata tier'a intréga:

Dupre scirile ce le avemu mai multu, au mai pucinu positive prin firulu electricu, atât'a scimu, ca în sferele guvernamentale, și în regiunile mai înalte, ventulu bate și pe aicea a resboiu, și înca a resboiu seriosu; ca dupre cumu vedemu tóta actiunea Guvernului este de a concentra trupele pe la diferitele puncte strategice în apropierea Dunarei, care se fortifica mereu, asemenea din arsenalulu Romaniei se încarca necontentitu munitiuni de resbelu; tôte acestea ne însuffa și noue o grija serioasa, mai alesu ca vedemu, ca atâtu activitatea Guvernului, câtu și voturile Camerei de imprumuturi și credite estraordinare, cari ni se paru a fi menite pentru asemenea operatiuni: infintiarea gardei natiunale înca e la ordinea dilei, și Guvernulu se ocupa și de acést'a cu tóta seriozitatea, tôte aceste preparative provinu mai cu séma de acolo, ca Pórt'a otomana au statu pâna acumu într'o continua ne încredere fatia cu Guvernulu românu, care s'au opusu la pretensiunile eii de a-i recunósce unu dreptu de reciprocitate și de juridictiune, ce i-au placutu a invocá ca aru ave dupre titulu eii de putere suzerana asup'a Principatelor; prin urmare Guvernulu au trebuitu sa-si ia precautiuni mai de nainte în puterea autonomiei cu escluderea a vre unui amestecu în trebile tierrei din partea Pórtei, și actulu celu d'antâiu în afacerile interioare au fostu secularizarea mosteloru monastiresci, care se vede ca curtii suzerane nu i-au fostu dupre gustu, și voiesce acumu a pasi cu violintia în contr'a Principatelor; căci dupre scirile ce le avemu din afara Pór't'a aru fi tramisu poteriloru europene o nota, prin carea arata, ca preparativele estra ordinare de resboiu, ce se facu în Principate, ceru de urgentia o solutiune, și totu odata aru fi declarat, ca daca poterile n'aru luá o otarire, ca va fi silita cá sa puna în miscare armat'a sea spre a ocupa Principatele; in sa Guvernulu scie prea bine, ca Pórt'a nu pôte sa faca o asemenea interventiu fâra invoirea totororu poteriloru, și chiaru ea aru trebui sa fia cea d'antâiu, care se respecteze tractatele fatia cu Principatele.

În supositiune dar, ca Curtea suzerana aru procede la asemenea interventiu fâra consimtiementulu celoralte poteru, aru fi o di fericitate pentru Principate, pentru ca în aceeași di s'aru proclamá independintia Romaniei, și numai puterea armeloru aru decide Pórtei, titulu eii de putere suzerana asup'a Principatelor.

Cu asemenea procederi din partea Pórtei, care nu voiesce alt'a, decatu a-si pune în lucrare politic'a anteriora din Principate; me esplicu! Turciei nu-i pôte perá rávn'a de a mai face din biét'a Romania doue pasalicuri acumu cându întregimea teritoriulu eii dupa parerea Sea este garantata mai multu sau mai pucinu de poterile europene, — și nu-i pôte perá nici dorint'a de a mai face din Principate doue gradinutii ale Zarigradului, din care impreuna cu fanariotii și cu Prelatulu loru din Constantinopole sa mai póta stórce veniturile mosteloru dise inchinate, și meditéza înca în estasurile opiului la umbra unor adunâri separate convocate, nu dupre vointia natiunala, ci dupre unu Hatisierifu, cu misiune de a alege Domnitorii și a merge apoi la Constantinopole sa serute pubretea de sub piciórele Sultanulu, pentru de a-si poté dobandi firmanulu de investitura, care va ramâne o suvenire trista în anele istoriei din Moldo-Romania. La revedere pâna la alta ocaziune! A.

Bucuresci. Imprumutulu de 48 mill. de lei nu s'au incheiatu cu cas'a Lefevre, ci cu „bank otoman“. Ministrulu de finantie Stege si-au retrasu în urm'a acestei intempleri demissiunea.

Prospectu politicu.

Diplomatia sa vede a fi acumu forte activa în caus'a Dano-germana. Angli'a au inceputu de unu tempu încóce a miscá tôte petrile spre a pune la cale o conferintia, în care sa se póta deslegá cestiunea flotanta. Tôte poterile, care au subscrisu protocolulu de la 1852 suntu invitate în privint'a acést'a în metropolea anglica Londonu. Unii vréu sa scie, ca planulu acést'a de conferintie nu aru fi purcesu de adreptulu dela cabinetulu din Londonu, ci midiulocitu prin poterile mari germane. Press'a din Vienn'a scie sa ne spuna ca, si Dani'a aru fi invitata la acést'a conferintia. Ea ne spune, de si sub tóta reserv'a, lucruri interesante despre sensatiunea ce au facutu invitarea acést'a în Copenhag'a. „Propunerea de spre conferintia sau impartasitu oficiosu în 22 Fauru n. cabinetulu danésu, si adeca în unu modu batatoriu la ochi, declarandu

lordul Russel, ca onórea Angliei se afla angagata in caus'a realizării acestei conferințe. Déca cumv'a Dani'a astépta ajutoria dela Angli'a in casuri extreme, atunci Dani'a se nu se cugete nici unu momentu, ci si tenda man'a la o ultima cercare de impacuire, pentru-ca altmintrea Dani'a iea in fatia Europei întregi tóta respunsabilitatea reshoiului asupra-si. Ministrul Monrad indata sa fia alergatu la regele spre a-si dá dimissiunea si a-lu svatú a-si alege altu cabinetu. Regele inse dori mai întâiu, ca Monrad sa-si adune colegii, sa tiena unu consiliu si se-i propuna unu modu de procedere. Presedintele Consiliulu de ministri (Monrad) convocá, ministrul, elu si Quade se pronuntá pentru conferința, declará inse, ca elu, Monrad sub impregiurările de fatia numai póte stá la gubernu. Consiliulu se disolva fára de vre-unu resultatu.

Tóte acestea s'au intemplatú intr'o dí, in carea dí sér'a ambasadorele englezu cerea respunsu. Insi regele sa-si fia esprimatú dorint'a de a vedé odata pusú capetu versariloru de sange, cu tóte ca elu, adeca regele, cá principe constitutionalu nu póte face nimic'a fára de ministri responsabili. Ajutoriulu cerutu din partea Daniei in Stokholm, Petropole, London si Paris nu se dá, din cauza ca puterile aceste inca nu afla motivu, de a pasi cu ajutoriu pentru Dani'a, de óre ce atátu Austri'a cátu si Prussi'a assigura neincetatu întregitatea monarchiei danese.

In privint'a conferinței de mai susu curgu de altmintrea fórté diferite sciri. Unele diuarie abea credu in realizarea ei. Caus'a o adscriu unii Franciei, carea aru avea sa-si isbandésca asupr'a Angliei, altele inse o cauta chiaru si in purtare Prussiei. O epistola din Berlinu luminéza incatu-va impregiurarea acést'a, supunendu ca missiunea lui Manteuffel la Vienn'a aru fi de alta insemnatale si adeca de a cercá pe Austri'a se véda ce aru dice cándu Prussi'a si'aru incorporá siesi cele dóne duceate in cestiune. Se dice mai departe, ca cercările lui Manteuffel au fostu tóte fára resultatulu doritu. Elu inse se aiba insarcinarea de a cercá sa reesa baremu cu rezultatele urmatóre: radicarea Rendsburgului la rangú de fortaretia a federatiunii si prefacerea Kielului in unu portu iarasu alu federatiunii. In casulu acést'a garnisónele atatu in un'a cátu si in alt'a aru fi prussiane.

Mai bine venitu aru fi Prussiei póte nerealizarea conferinței. Acést'a si pentru aceea, cáci déca se aduna conferint'a si întregitatea Daniei se sustine, atunci castigulu pentru Prussi'a care sa fia, de óre ce ea in totu tempulu resbelulu acestui de fatia nu au seceratu prin armat'a ei vre gloria, cu care sa se póta laudá baremu inaintea lumii si sa póta maguli pre poporulu prussianu.

Din Londonu mai aflámu, ca ministrulu Palmerston au dechiaratú in urm'a interpelatiunii din partea lui Manner: „Prussi'a assigura, ca invasiunea in Iütland'a s'au facutu incontr'a instructiuniloru positive. Maresialulu Wrangel va priimi pentru acést'a o infruntare; cu tóte acestea din privintie strategice remáne Kolding ocupatu. Poterile mari germane recunoscú inca tractatulu de Londonu“.

Din Itali'a aflámu de concentrari de trupe numerose la marginile Venetiei, la Mincio, in numeru cam de vre-o 25,000. Asemenea se vorbesce despre alte trupe, care se fia asiediate la Po iar aprópe de marginea austriaca, precum si despre mai multe bataliuni de garda nationala mobilizate pentru de a fi postate cá rezerve in apropierea Venetiei.

Din Greci'a eara audimú de miscári tumultuóse. Ele de astadata nu suntú de natur'a celora de sub regele Otto, ci resbunarea lor se versa de astadata asupr'a fanariotiloru. Eata cum ne descrie o corespundiția a Pressei de Vienn'a unu tumultu din dílele trecute: „Fanariotii—Greci din familii insemnate, crescuti cu spesele portiei in Constantinopole—suntú urgisiti in tóta lumea si nu-i iubescú nimenea nici aici in Aten'a. Ur'a acést'a e fórté drépta pentruca acesti fanarioti suntú cosacrati in tóte intrigele turcesci, ba de multe ori ei au fostu chiaru urditorii acelor'a. Acesti fanarioti intrecu rass'a turcesca in crudelitate si in tóte patimile unui orientalu. Fóia liberala φως (lumin'a) au inceputu in dílele din urma a atacá familiile fanariote si cu deosebire pe a Maresialulu de curte, Sutzos, carele inca se trage din familia fanariota. In decursulu articuliloru se admonéza regele a se ferí de svatúitori din cast'a acést'a, care „nu are nimic'a santu“.

Corespondintele dice mai departe ca de si nu pótu aprobá articuliú incátu ei atingu persón'a dlui Sutzos, ii aprobéza totusi in principiu. Pentruca Sutzos, carele au fostu si sub regele Otto si carele purtá masc'a de parlatoriu alu regimulu au fostu acél'a cerele lu sapá mai tare.

Articuliú au facutu sentatúne mare; fiulu lui Sutzos locotienente la cavaleria si resbuná pentru insultele asupr'a tatasen, batendu si mai omorendu pre redactorulu foiei liberale

in biroulu redactiunii. In urmá scirei acesteia studenti si poporu s'au adunatu de tóte parti si incepura a batjocori si fuierá pre domnisorulu Sutzos. Acést'a scóse sabiá si rani mai multi ómeni. Cu acést'a au turnatu uleu pe focu. De tóte partile se repetiéu strigatele: „josu cu fanariotii!“

Ténerele Sutzos fu in urmá acestoru scandale arestatu.

Publiculu insa adunatu cum erá s'au dusu pána dinaintea castelului regescu. Acolo se repetiescu strigatele „sa traiesca regele!“ si „josu cu fanariotii!“

O deputatiune intra in castelulu regescu si espuse regelui totu ce au facutu Sutzos. Regele promissa cercetare stricta in caus'a acést'a si cu acést'a se incheia tóta dram'a, déca nu cumv'a numai o parte din ea.

Fiindca fratii nostri de peste Carpati inca au de facutu cu fanariotii, potú se iea si din Greci'a lectiuni cum au de a se purt'a cu ei.

Mai nou.

Din Galiti'a se repetiescu scirile neodichnitóre. Nisce cercetári facute nu de multu se fia datu rezultate de totu serióse. Din fassionile celoru prinsu nu se póte scóte multu, dar chartiele aflate luminéza lucrulu fórté bine, pentruca din ele este invederata organizarea unui regimu secretu estinsu preste tóta Galiti'a, in urm'a cárei organizári sa fia tóte gal'a spre o erumpere la tempulu binevenitu. In aceste chártii Galiti'a e privita, ca parte întregitóre a Poloniei si se numesce parte a Austriei ce i s'au fostu venitu, cánda s'au impartitu préd'a. Tóta tíer'a e impartita in cercuri nationale, cari si-au antistii lorú; Leopolea si Cracovi'a si au capitaniú cetátilorú lorú. Resultate interesante dedú cercetarea facuta la unu sculptorú, la care se aflá inlauntrulu unei figure de gipsu, o instructiune dela regimulu nationalu. Patri'a, se dice in acea instructiune, e in reshoiu. Fia-care antiste e unu soldatu, care sa aflala unu postu greu. Déca cumv'a se retrage de la primirea unui astfelu de postu e unu desertoria si aci nu potú sa fia desertori.

Si o tipografia secreta inca s'au aflatu.

In fine unele scripte secrete s'au aflatu in Cracovi'a, din care se vede, ca toti acei harnici de a purta arme suntú provocati de a luá parte la insurectiunea ce se ascépta.

La fiulu unui fostu consiliaru de Gubernu, s'au aflatu unu mandatu alu regimulu nationalu, in urm'a carui, pána in a. 8 Ianuariu tóta conscriptiunea barbatiloru dela 20-50 de ani se fia gal'a, asiá incátu in 1 Februariu se póta estí in câmpu. Tóta populatiunea e impartita in trei clase: in de acei carii potú servi—in de acei, carii din cause de slabiciuni si detorintie casnice nu potú servi si in straini. Femei si barbati suntú provocati a depune sculele lorú de aurú si argintu pe altariulu patriei, pentruca sa se póta bate monete nationali polone.

Se mai spune si de unele planuri strategice aflate in urmá cercetariloru si de intentiunea de a intinde rociulu acési'a revolutiunariu pána la Ungari'a. —

Principole Sapiéha au telegrafatu familiei sale din Iasi, ca au scapatu norocosu preste fruntariulu austriacu.

O deputatiune colossala din Schleswig, de 1600 membri, parte alesi, parte voluntari, predete ducelui Fridericu o adresa, in carea se dice, ca Schleswig-ulu numai densului va sa-i fia supusu. Ducele respunde, ca nu se va lasá de dreptulu seu nici candu. — Diet'a imperiala din Dani'a dice in adres'a sea: Unic'a nóstra mangaiare e, ca regele apera libertatea si nu va a se slabi Dani'a, lasandu-se de uniunea cu Schleswig-ulu. Contámu la aceea, ca reshoiulu se va continuá cu energia. — Generalulu Wrangel sa-si fia datu dimissiunea. „Memorial diplomatique“ spune, ca Franci'a si Russi'a au priimitu propunerea unei conferințe in privint'a causei danese. — In Montenegro iar ferbe mai tare.

Preturi de piatia

din Sabiu, Marti in 14/26 Februariu 1864.

	fl.	xr.
Gráulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	73
„ de midilocu „	3	47
„ de códa „	3	20
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	33
„ de midilocu „	2	27
„ de códa „	2	20
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	73
„ de midilocu „	1	67
„ de códa „	1	60
Cucuruзуlu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	20

*) 3 galete nemtiesci suntú 2 galete ardelenesci.